

MINISTERUL EDUCATIEI, CERCETARII, TINERETULUI SI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE SI FILOLOGIE

**MOTIVE SI REALITATI ROMÂNESTI ÎN ROMANUL
FRANCEZ PÂNĂ LA 1918
(REZUMAT)**

Coordonator,

Prof. univ. dr. **Mircea Popa**

Doctorand,

Feier (Oprea) Ionela Simona

Alba Iulia

2011

Despre relatiile culturale si literare româno-franceze s-au scris pâna la ora de fata numeroase studii si articole si s-au dat chiar si teze de doctorat. Cu toate acestea, putine dintre ele au intrat în domenii mai speciale si cu atât mai puțin ele nu au reusit sa radiografieze în amanunt modul în care imaginea românului este ilustrata în romanul francez. O mai veche teza de doctorat, cea a lui Titus Moraru de la Cluj, demonstra dependenta începuturilor realismului românesc de fiziologia literara franceza¹. În aceeasi masura si începuturile romanului românesc sunt strâns legate de traducerea si consumul ridicat de romane straine, în special franceze, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, creându-se la noi un interes aparte pentru aceasta specie literara. Cercetatorii avizati ai problemei au pus în evidenta cu precadere aceasta relatie (Paul Cornea, *Traduceri si traducatori în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, Teodor Vârgolici, *Începuturile romanului românesc*, Dinu Pillat, *Cum se deschide la noi gustul pentru romanul senzational*, Mircea Popa, *Tectonica genurilor literare* etc.). Nu s-a observat însa îndeajuns ca romanul francez a fost prizat în chip favorizat la noi si pentru ca multi dintre autorii acestor prime experimente sunt francezi stabiliti la noi, precum Contesa Dash, Marie Boucher, Henry Buvelot sau români care se exprima prin intermediul limbii franceze, scriitori care au influentat, într-un fel sau altul gustul pentru roman.

În al doilea rând multe din realitatile românești vor deveni cunoscute publicului european prin intermediar francez, tara noastra atragând atentia unor scriitori occidentali, în special francezi prin pitorescul tipurilor si al obiceiurilor, prin aspectul particular al mediului aflat la confluenta dintre Occident si Orient. Multe tipuri, fizionomii, caractere vor deveni motive si toposuri general-raspândite, gratie unor opere de provenienta franceza, mari scriitori ca Alexandre Dumas-père, Abatele Prévost, Alphonse Daudet, Edmond About, Pierre Loti sau Jules Verne, aplecându-se cu interes si curiozitate asupra unor realitati românești pe care le-au immortalizat în opera lor, dându-le o legitimitate universala. Al. Dumas-père a introdus în literatura universala motivul strigoiului, care va capata apoi proportii prin mitul lui Dracula, plasat la noi în Carpati. Printul român, tiganul, artistul, doctorul sau juna frivola vor completa setul acesta de personaje ilustrate cu material românesc. Cel mai ilustru va fi cazul lui Jules Verne, care, cunoscând pare-se o româncă de care s-a îndragostit, a plasat în mediul românesc (transilvanean, dobrogean sau dunarean) mai multe din actiunile unor romane ale sale, sporind

¹ Titus Moraru, *Fiziologia literara*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972.

astfel faima legendara a unor tinuturi si a unor oameni cu simtul datoriei si al curajului (caracterul nobil al lui Bombarnac sau Mathias Sandorf fiind doar câteva dintre ele). Eroi buni sau eroi rai, eroi exemplari sau fantose caricaturale (precum la Apollinaire) vor popula proze mai scurte sau de mai mari dimensiuni ale acestor scriitori, a caror scoatere la lumina am socotit-o necesara pentru momentul actual al cercetarilor literare. Deocamdata ne-am limitat la roman, genul practic cu cea mai larga difuzare, spre a surprinde mai exact, chipul imagologic al românului, modul în care el se oglindeste în mentalitatea publica franceza, de unde scriitorii îl preiau si se difuzeaza.

O data punctul de plecare fixat, am putut beneficia de bibliografiile din domeniu realizate de Bengescu, Rally si de o serie de lucrari pe aceasta tema aparute pâna acum. Am încercat însa sa depasim faza strict factologica spre un comentariu cât mai viu si mai elastic, spre a oferi cititorului o gama cât mai larga de solutii si de abordari comparatiste.

O abordare complexa a subiectului implica si o problematizare profunda. Am descoperit un numar impresionant de romane care fac referiri la români, majoritatea nestudiate si netraduse în limba româna, de aceea traducerile textelor îmi apartin. Multe dintre operele analizate sunt necunosute publicului din tara noastra.

Scopul si obiectivul lucrarii sunt determinate de actualitatea si de oportunitatea temei. Ne-am propus ca scop principal investigarea motivelor si realitatilor românesti prezente în romanul francez creat pâna la 1918. Sfidând ambiguitatea prezentei acestor realitati în romane, am dorit sa ordonam un material haotic si rebel, sa relevam un set coerent de motive, de principii, sustragându-le acceptiilor comune.

Lucrarea este structurata în patru capitole intitulate: *Surioara din Carpati, Românii în Tara Româneasca, Românii, eroi parizieni si Între memorii de calatorie si creatie romanesca.*

Primul capitol, *Surioara din Carpati*, face o incursiune în istoria relatiilor dintre cele doua tari înrudite. Am abordat cooperarea româno-franceza pe plan cultural, stiintific si tehnic, iar în subcapitolul *Francezi despre români* se subliniaza idea ca, daca românii i-au avut ca model pe francezi în ceea ce priveste literatura, cultura si civilizatia, si francezii au fost interesati de surioara lor din Carpati. Am facut referiri aici, la lucrari mai vechi sau mai recente, ale

creatorilor francezi, cum ar fi: Bongars, Carra, Vaillant, Auguste de Gerando, Auguste Raffet, Bois le Comte, Jules Michelet, Théophile Gautier, Elisée Reclus etc.

Capitolul al doilea, *Români în Tara Româneasca* cuprinde analiza unor romane a caror actiune se desfasoara pe tarâmuri românesti, având ca protagonisti concetateni ai nostri. Astfel, identificând un numar însemnat de romane, le-am grupat pe diferite motive regasite.

În *Lumea morala* (1760), roman istoric al creatorului Abatele Prévost, am regasit motivul „hommo religiosus”. Este unicul roman francez în care se vorbește despre sângerosul eveniment al condamnării la moarte a domnitorului Constantin Brâncoveanu. Autorul nu descrie faptele de vitejie ale domnitorului, dar se vede admiratia sa pentru îndârjirea cu care și-a aparat credinta ortodoxa. Români apar zugraviti ca aparatori ai credintei si luptatori pâna la sacrificiu pentru aceasta.

O alta ipostaza, „hommo naturalis” apare ilustrata în romanul *Eroina moldava* (1818) al creatoarei Marie-Armand-Jeanne Gacon Dufour. Romanul epistolar în trei volume evidentiaza înfratirea românului cu natura, trairea simbiotica. Moldova, o tara salbatica, primitiva, locul desfasurarii actiunii, reprezinta tarâmul cel mai potrivit pentru o evadare din timp si din istorie.

Exotismul oriental, respectiv tiganul înțelept din Carpati, apare în in interesant roman în doua volume *Serile lui Jonathan* (1837), aparținându-i scriitorului Joseph-Xavier Boniface, numit Saintine. Acesta reuseste sa creeze un personaj unic, deosebit care, desi tigan, cu o soarta de proscris în România acelei vremi, se dovedeste chiar mai înțelept decât un boier, prin experienta acumulata. Romanul constituie o meditatie asupra timpului, a timpului interior si exterior, o meditatie asupra vietii, asupra lucrurilor esentiale dintr-o viata. Surprinzator, personajul-cheie este un reprezentant al poporului român, iar întâmplarea poate fi o lectie pentru boierii nostri care i-au exilat pe tigani, însa aveau si acestia înțelepciunea lor.

Unul dintre primele romane publicate în tara noastra, *Radu al VII-lea de la Afumati* (1846), creat de profesorul francez Henry Buvelot, aduce în atentia noastra motivul „dominus bonus”. Romanul inspirat din istoria tarii noastre, mai exact din a doua domnie a lui Radu de la Afumati, demonstreaza interesul francezilor pentru realitatile românesti si buna cunoastere a acestora. Buvelot crede ca domnitorul ar trebui sa ocupe un loc fruntas în istorie, alaturi de Mircea cel Batrân sau Mihai Viteazul, de aceea l-a ales ca protagonist al operei sale.

Un motiv frecvent întâlnit în romanele franceze care ilustrează realități românești este cel al strigoii. Capitolul *Tara vampirilor și a strigoilor* studiază acest fenomen, mai întâi teoretic, apoi așa cum apare în operele lui Alexandre Dumas-père și Marie Nizet. Romanul dumasian *1001 de fantome* (1852) a fost destul de repede descoperit și de cititorii români, numărându-se printre primele traduceri. În această opera cu subiect fantastic, istoria cu sonorități brâncovene se întrevide prin licăriri de mister și de superstiție medievală, proiectată pe fundalul geografic și etnografic al tinutului Neamtului.

Marie Nizet creionează credința românilor în strigoii în romanul *Capitanul Vampir* (1879) a cărui acțiune se petrece în timpul războiului ruso-turc. Este o opera bine definită din punctul de vedere al spațiului și al timpului. Intriga ține atât de realitate, cât și de fantastic, fiind în același timp un mic roman monografic al vieții poporului român din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, un roman istoric, dar și unul de dragoste.

Romanciera Anne Gabrielle de Cisternes de Courtiras, cunoscută sub numele de Contesa Dash, a locuit pentru o scurtă perioadă în Moldova, unde a sosit cu printul George Sturdza, în vederea căsătoriei. Experiența acumulată o va determina să dedice țării adoptive unul dintre romanele sale, *Mihail Moldoveanul* (1848), scriere care oglindește secolul al XVII-lea al unei națiuni cu un trecut magnific, aflat de Contesa Dash din cronicile vremii, dar și din binecunoscuta lucrare a lui J.A. Vaillant, *La Roumanie*, devenită sursă de inspirație pentru romanciera. Romanul constituie o adevărată frescă a societății moldovenești. Aflăm informații despre frumusețile naturii, relief, despre istorie, personalități, viața de curte, cultura, mitologie, literatură, credință, tradiții. Cuprinde chiar legende, episoade preluate din scrierile românești. Dintre calitățile moldovenilor, se desprinde, în mod evident, patriotismul, dorința lor de unitate, de refacere a vechii Dacii. Orice întâmplare, orice conflict își găsește rezolvarea prin prisma sentimentelor înalte de dragoste de țară. Deși roman istoric, povestea de dragoste își are locul ei special în construirea intrigii.

Jules Verne a beneficiat de o receptare favorabilă și de o traducere aproape în totalitate a romanelor sale la noi, poate și datorită interesului față de țara noastră. Am vorbit despre posibile relaționări ale interesului vernian pentru români, după care m-am ocupat de cele cinci romane a căror acțiune se derulează, parțial sau integral, pe meleaguri românești: *Încapatânatul Kéraban*, (1883), *Mathias Sandorf* (1885), *Castelul din Carpați* (1892), *Claudius Bombarnac*

(1892) și *Frumoasa Dunare galbena* (1901). Este mai puțin interesant dacă ne-a vizitat sau nu țara, căci interesul vernian pentru realitatea românească este evident, iar autorul se dovedește bun cunoscător al poporului român, mai ales al zonei transilvanene.

Kéraban Încapatânatul, opera cu un subiect amuzant și original, cuprinde doar o parte a întâmplării pe țărmuri românești, mai exact în Dobrogea sfârșitului secolului al XIX-lea. Romanul impresionează prin calitatea dialogului, prin construcția personajelor și, bineînțeles, evocarea realităților românești.

Mathias Sandorf, o pledoarie pentru independența și dreptate socială, aduce în scenă un prim castel din Carpați vernian. Deși cea mai mare parte a acțiunii se desfășoară în spații mediteraneene, romanul are meritul de a aduce cititorilor descrierea unor elemente de topografie românească, a unui personaj justitiar înrudit cu contele de Monte Cristo, însă de origine transilvăneană.

Castelul din Carpați, roman deosebit de celelalte creații verniene, prin lipsa laturii anticipative, are ca surse de inspirație lucrările lui Gerardo și Reclus care au redat atât de bine realitatea teritoriilor românești. Opera a atras atenția publicului din țara noastră încă de la prima traducere, din 1897, și i s-au dedicat numeroase studii. *Claudius Bombarnac* datează din 1892, ca și *Castelul din Carpați*, iar asemanările celor două romane sunt evidente. Ambele au în centrul acțiunii un cuplu de îndrăgostiți alcătuit dintr-un barbat curajos și o femeie blondă cu ochii negri. Se observă mai bine, afinitatea prozatorului pentru poporul dintre Dunare, Carpați și mare și sentimente mult mai prietenești pentru locuitorii ținutului.

Frumoasa Dunare galbena, roman postum, este interesant prin descrierea unei călătorii de-a lungul fluviului. Acțiunea este plasată în contextul evenimentelor care au declanșat izbucnirea războiului din 1877-1878, prilej pentru autor de a prezenta situația țării în preajma evenimentului care a adus proclamarea Independenței de Stat a României.

Un motiv frecvent întâlnit în literatura, cel al vânătorii, apare într-unul dintre romanele franceze ale secolului al XIX-lea, a cărui acțiune se desfășoară pe țărmuri îndepărtate, în Transilvania. Ernest Lehr a participat la o astfel de vânătoare inedită pe care a redat-o în opera *Scene cu obiceșuri și povești de vânătoare din cele cinci părți ale lumii* (1870).

O realitate românească ce s-a conturat în opera unor creatori francezi, moravurile usoare ale românilor, în special ale românelor, constituie subiectul operei lui Louis de Chardonné, intitulată *Românele. Mitsa, moravuri valahe* (1884). Romanul se vrea o frescă a societății românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, o ilustrare a crizei erotice adolescente, în fond obiceiuri valabile oriunde și oricând. Romanul având ca temă iubirea, devine o monografie a incertitudinii, a geloziei, a iubirii împlinite, a decepției din dragoste, toate proiectate pe fundalul realist al evocării realităților capitalei românești.

Printre multiplele piese care alcatuiesc puzzle-ul viziunii franceze despre realitățile românești, găsim și casa regală reprezentată prin regina Elisabeta I, cunoscută sub numele literar de Carmen Sylva. Aceasta apare ca personaj principal al romanului *Exilata* (1887) creat de Pierre Loti, prieten al reginei. Romancierul meditează asupra destinului ei sumbru, însă pe parcursul operei găsim informații, aprecieri despre cultura românilor, obiceiurile curții regale, eleganta acesteia, despre natura încântătoare prin salbaticia ei, despre arhitectura palatelor, muzica tiganilor, dansurile. Dacă alți romancieri au zugrăvit realități românești prin calități, dar mai ales prin defecte, sau le-au privit cu ironie, cu superioritate, Pierre Loti aduce doar elogii a tot ceea ce este specific țării noastre.

Pe aceeași temă, despre viața la curtea regală a României scrie și Robert Scheffer romanele *Mizerie regală* (1893), *Idila unui print* (1894) și opera memorialistică *Orient regal. Cinci ani la curtea României* (1918). Robert Scheffer, dezamăgit profund de realitatea de la curte, a creat cărți de ficțiune în care și-a exprimat disprețul față de comportamentul regelui și cel al românilor. Victima acestei „mizării regale” a fost Carmen Sylva, suferind în tăcere, neînțeleasă de către cei din jurul ei.

Idila unul print o aduce în centrul atenției pe Elena Vacarescu, fata de care scriitorul își exprima disprețul.

Léopold Stapleaux, creatorul romanului *Scandaluri mondene. Unde te duce dragostea?* (1888) oglindește România ca un loc de refugiu nepotrivit pentru un cuplu de îndrăgostiți francezi. Exilați în țara noastră, cei doi tineri nu sunt deloc încântați la sosirea pe țărmurile valahe, singurul element amintit cu plăcere fiind Dunarea albastră, în rest totul este neplăcut, dezolant, învechit.

Românul apare și ca personaj al unui roman erotic, în *Cele unsprezece mii de vergele sau Amoururile unui print* (1907) de Guillaume Apollinaire. Romanul erotic cu nuante fantastice și umoristice ne vorbește despre un print român, personaj caricatural, amator de distracții, mereu în căutarea satisfacerii plăcerilor carnale. Deși este un roman reprezentativ despre imaginea pe care scriitorii francezi o au despre realitățile românești, subliniem că sunt prezentate fals, cu multe exagerări, ca într-o lume dominată de lubricitate.

Un roman care pune bazele motivului înfratirii dintre cele două țări este *Cavalerul de Ronsard și Banul Maracine* (1909) de Rouet de Ceresnes. Roman istoric întemeiat pe marturia lui Ronsard, pe legende românești, dar și pe cronicile franceze, urmărește perioada dintre secolele al XII-lea și al XIV-lea din istoria poporului român, perioada mai puțin cunoscută, contemporană Cruciadei a IV-a. Autorul afirmă originea dunăreană a scriitorului Pierre de Ronsard, teorie care a stârnit vii controverse în lumea literelor franceze. Majoritatea părerilor sunt oglindite în teza noastră.

Scriitorul Léo Clarétie, autor a mai multor studii referitoare la țara noastră, a publicat în 1910 romanul *Batrânul țigan sau O idilă în Carpați*, opera care are în centrul acțiunii o frumoasă poveste de dragoste dintre un francez și o englezoaică și, în același timp, constituie o adevărată „monografie” a societății românești de la începutul secolului XX. Apar personaje reale, precum Bogdan Petriceicu Hasdeu, Alexandru Vlahuță, însă impresionează interesul manifestat față de creația noastră populară, grija pentru păstrarea acestei comori a neamului românesc.

Capitolul al III-lea, intitulat *Românii – eroi parizieni* aduce în centrul atenției romane care au ca personaje, fie principale, fie secundare, români care trăiesc la Paris și ne reprezintă. Numărul operelor care au în centrul acțiunii lor pe tinerii vicioși români, țiganii, muzica lăutarilor valahi este impresionant, iar printre autori pot fi citate și nume celebre. Eroii cei mai potriviți ai unor romane de mistere, totuși ne reprezintă și sunt relevanți pentru imaginea pe care conștiința franceză o are despre România.

Am grupat aceste opere, în funcție de protagoniști. Un prim subcapitol, *Printul român*, tratează diferite romane în care se oglindește acest fenomen. În secolul al XIX-lea și chiar la începutul secolului XX, era o adevărată modă să trăiești la Paris ca print român. Realitatea va fi

abordata de catre scriitori ca Jules Clarétie, în *Printul Zillah* (1884), Comte de Larmandie, în *Comedia mondena: Montorgueil* (1892), Alphonse Daudet, în *Frumoasa Nirveneza: povestea unui vechi vapor si a echipajului sau* (1903), Hector Malot, în *Mama* (1886), Harrz-Alis, în *Hara-Kiri* (1882), Octave Mirbeau, în *Gradina supliciilor*, Willy, în *Jocul printilor* (1907) si *Pimprenette* (1908).

Tiganul constituie subiectul a numeroase studii si e pus în legatura cu tara de origine, România. Tipul acesta straniu, cu o origine misterioasa, cu un portret deosebit se preteaza bine unei opere literare, încât o astfel de literatura a devenit o adevarata moda. Am inclus aici romanele: *Felinarul rosu* (1873) de Pierre Zaccone, *Calatorie în tara tiganilor (Ungaria necunoscuta)* (1880) de Victor Tissot, *Hélie, baiatul de la hotel* (1908) de Jean Lorrain.

Un prototip al semintiei este tiganca Iza, originara din Moldova, eroina a unui ciclu romanesc alcatuit din *Marea Iza: femeie mortului* (1878), *Marea Iza, Iza, Lolotte si Compania. Clubul netrebnicilor* (1881), *Iza Ruina* (1883) si *Moartea Izei* (1885), al caror parinte literar este Alexis Bouvier. Ea reprezinta tipul tiganicii ingrata, nerecunoscatoare care profita de orice împrejurare pentru a-si împlini scopul de îmbogățire.

În secolul al XIX-lea si nu numai, Parisul era încântat de muzica româneasca. Atât în saloane, cât si în restaurante, cafenele se faceau auzite ecourile muzicii lautarilor români, ale diferitelor orchestre ale tiganilor. Artistul român se regaseste în opere precum *Obermann* (1883) de Senancourt, *Felinarul rosu* de Pierre Zaccone, *Morphine* (1891) de Dubout de Laforest, *Batrânul lautar sau O idila în Carpati* de Léo Clarétie.

O alta realitate româneasca surprinsa de numeroase romane franceze o constituie oglindirea vietii celor plecati la Paris în cautarea unor surse de venituri usoare, în cautarea gloriei pe strazile Parisului, iesind în evidenta prin eleganta, înselatorii, prezenta în saloane, în cazinouri. Tipul arivistului este ilustrat în romane precum *Studii umane* (1887) de Edgar Monteil, *Cheia de argint* (1890) de Philibert Audebrant, *Sfârșit de secol* (1889) de Humbert de Gallier, *Masa de joc* (1897) de Henri Beauclair, *Dramele adulterului. Sotul Margaretei* (1875), *Contesa de Nancey* (1875), *Amantul lui Alice* (1880) de Xavier de Montépin, *Cea devotata: eroii moderni* (1879) de Léon Hennique, *Doamna Meuriot: moravuri pariziene* (1890) de Paul Alexis, *Treizeci de ani sau viata unui jucator* de Henry Hazart, *Alteta sa Nounouche* de Simon

Boubée, *Cu gura închisa* (1889) de Léon de Tinseau, *Unchiul Scipion* (1890) de André Theuriet, *Cei trei mici muschetari* (1882) de Émile Desbeaux, *Giumbuslucuri* (1887) de Félix Galipaux, *Flamboche* (1895) de Jean Richepin, *Dragoste, dragoste...* (1900) de Pierre Veber.

Tipul conventional și arbitrar al românului cu o existență compromisă este compensat, oarecum, de imaginea mai exactă, mai avantajoasă oferită de alți scriitori, ca Binet Valmer sau Louis Gallet care aduc în romanele lor, ca protagoniști doctori români. Este vorba de Costake Batchano, prezent în intriga din *Veneticii* (1907) și *Lucien* (1908) de Binet Valmer și de doctorul Pohl, eroul din *Micul doctor* (1876) de Louis Gallet. Orientalii veniți la Paris în calitate de doctori dau dovada de ambiție, de profesionalism, de dăruire în exercitarea meseriei lor. Este o altă latură a naționalității române făcută cunoscută francezilor, prin intermediul romanelor.

În mod surprinzător, una dintre cele mai cunoscute opere ale lui André Gide, *Pivnitele Vaticanului* (1914), are în centrul acțiunii sale pe românul Lafcadio, personaj celebru al literaturii universale prin actul său gratuit. Nu știu ce l-a determinat pe Gide să aleagă un personaj atât de complex de origine română, dar mi s-a părut interesant că un astfel de roman are în prim-plan un concetățean al nostru, unic prin trasăturile sale, prin actele sale, prin modul de acțiune, de a gândi. Lafcadio reprezintă un personaj excepțional și este român.

În capitolul al IV-lea, cu titlul *Între memorii de călătorie și creație românească* am făcut referiri la unele creații care se situează la granița dintre memoriile de călătorie și roman, în sensul că uneori, relatarea peripețiilor trăite de autori în aceste voiajuri capătă nuanțe epice mai accentuate. Are loc o literaturizare a relatării care ne-a determinat să le tratăm și dintr-o altă perspectivă. Astfel de opere sunt: *Calătoria fraților Bacheville, capitani în ex-garda, cavaleri ai Legiunii de Onoare, în Europa și în Asia, după condamnarea lor la moarte de către Curtea prevoială din Rhôn, în 1816*, scrisă de Barthélemy Bacheville, *Trei ani de călătorie în Europa și în Asia* (1842), *Caruta: călătorie în Moldo-Valahia* (1846) de Stanislas Bellanger, *De la Pontoise la Istanbul* (1884) de Edmond About, *România contemporană* (1905) de André Bellessort, *O Românie plină de viață* (1913) de Paul Labbé. Din relatările călătorilor francezi se desprinde un tablou realist, extrem de critic al rădăcinilor societății românești.

Am inclus în lucrare și o bibliografie completă a scriitorilor analizați. Astfel, pentru fiecare scriitor, în notele de subsol, apar toate edițiile operelor traduse în limba română.

Parcurgând un material vast am ajuns la concluzia ca interesul francezilor pentru realitățile românești este mult mai mare decât ne-am fi așteptat. Romanele analizate demonstrează acest lucru. Analiza ne-a oferit posibilitatea recitirii prozei franceze și reinterpretării acestora dintr-o perspectivă nouă, descoperind aspecte inedite, sintetizatoare și integratoare ale subiectului în discuție.

CUVINTE-CHEIE: roman francez, motive românești, realități românești, motivul strigoiului, Jules Verne, tradiții românești.